JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

Arkeologisk rapport 2023:28
Anna Ödeén

En bortodlad järnåldersgrav

Arkeologisk kompletterande förundersökning av L1970:3140, L2019:4715 och L1970:3128 inom fastigheten Hedenstorp 1:4, Sandseryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

Arkeologisk rapport 2023:28
Anna Ödeén

En bortodlad järnåldersgrav

Arkeologisk kompletterande förundersökning av L1970:3140, L2019:4715 och L1970:3128 inom fastigheten Hedenstorp 1:4, Sandseryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län

Jönköpings läns museums dnr: 2022-307
Länsstyrelsens dnr: 431-5005-2022

Rapport, foto och ritningar: Anna Ödeén
Rapportgranskning: Ann-Marie Nordman
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Distribution: Digital pdf

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jonkopingslansmuseum.se

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Fastighetskartan © Lantmäteriet. Ärende nr I2018/00079. Terrängkartan, samt GSD–Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)
Spridningstillstånd för drönarbilder med geografisk information: LM2023/027141.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2023

Innehåll

Sammanfattning 5
Inledning 7
Målsättning och metod 7
Topografi 8
Fornlämnings- och kulturmiljö 9
Tidigare undersökningar 10
Resultat 10
  Metalldetekteringen 10
  Provrutsgrävningen 10
  Avbaningen med maskin 14
  En bortodlad grav 14
Fynd 17
Utvärdering av undersökningsplanen 23
Administrativa uppgifter 24
Referenser 25
  Arkiv 25
  Referenser på webben 25
  Tryckta källor och litteratur 25

Bilagor

Bilaga 1. Fyndtabell 27
Bilaga 2. ^{14}C-analys 29
Bilaga 3. Osteologisk analys 33

DEN UPPDRAGSARKEOLOGISKA PROCESSEN

Uppdragsarkeologin regleras av 2 kap. 10–14§§ i Kulturmiljölagen samt genom allmänna råd och föreskrifter. Arkeologiska uppdrag indelas i flera etapper: arkeologisk utredning, förundersökning och undersökning. Processen syftar i första hand till att bevara fornlämningarna, vilket är grundtanken i kulturmiljölagen.

Arkeologisk utredning
Arkeologisk utredning brukar göras i två steg. Den första etappen, steg 1 (AU1), innebär att befintlig kunskap i form av arkivmaterial, äldre handlingar och historiska kartor samt litteratur och uppgifter om tidigare undersökningar sammanställs med syfte att se om fornlämningar berörs av arbetsföretaget. Därtill görs en fältinventering i syfte att lokalisera tidigare okända fornlämningar. Steg 2 (AU2) utgör den del som innebär markingrepp i form av sökschakt med grävmaskin och provrutsgrävning. Om det konstateras förekomst av fornlämningar så kan dessa, om de inte kan bevaras, gå vidare till en arkeologisk förundersökning.

Arkeologisk förundersökning
En arkeologisk förundersökning (FU) syftar till att fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att ta till vara fynd. Resultaten ska kunna ligga till grund för länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför kommande beslut om tillstånd till ingrepp i en fornlämning. Förundersökningen ska också ge underlag för företagarens (exploatörens) vidare planering. Om fornlämningen efter förundersökning bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential går det vidare till nästa steg i processen - en arkeologisk undersökning.

Arkeologisk undersökning
En arkeologisk undersökning (UN) utförs med anledning av att en fornlämning behöver tas bort. Syftet med en arkeologisk undersökning är att dokumentera en fornlämning, ta till vara fornfynd, rapportera och förmedla resultaten för att skapa kunskap av relevans för myndigheter, forskning och allmänhet. Dokumentationsmaterialet och fynden ska bevaras för framtiden samt tolkas vetenskapligt och infogas i ett kulturhistoriskt sammanhang. Undersökningen innebär att hela eller delar av fornlämningen slutgiltigt tas bort.
Efter att fornlämningen tagits bort är marken fri att exploatera ur fornlämningssynpunkt.

Mer information om den uppdragsarkeologiska processen finns på Riksantikvarieämbetets hemsida.

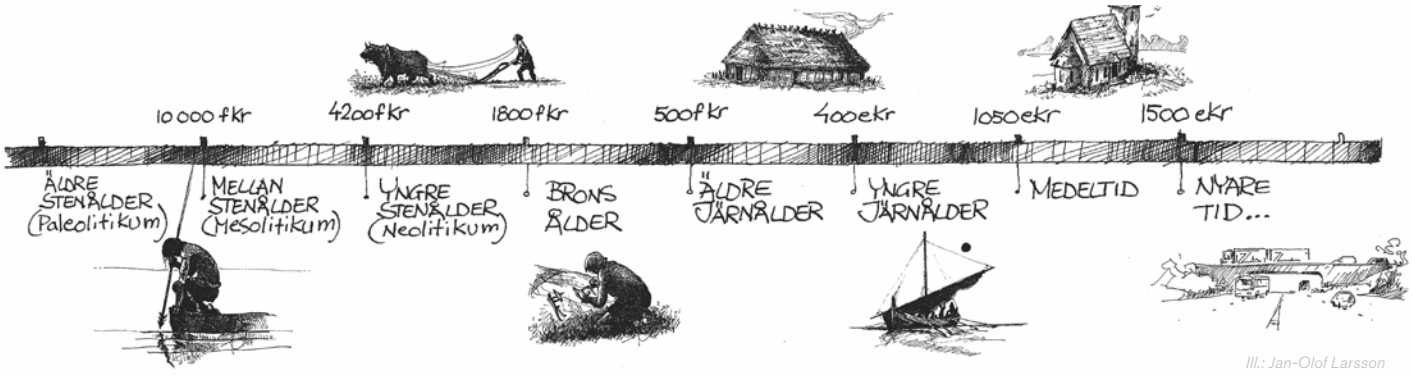

Ill.: Jan-Olof Larsson

Sammanfattning

I maj 2023 gjorde Jönköpings läns museum en kompletterande förundersökning inom fastigheten Hedenstorp 1:4, belägen strax väster om Jönköping. Anledningen var att det under den första förundersökningen, som gjordes 2019, hittades anläggningar med brända ben från människa och frågeställningen var om det i området kunde finnas bortodlade gravar inom de ytor som här benämns norra och södra området.

Genom metalldetektering, provrutsgrävning och sökschaktning tillsammans med handrensning gjordes bedömningen att så var fallet i det norra området. Det var ett fynd av en spjutspets från romersk järnålder tillsammans med brända ben från samma tidsperiod och förhistorisk keramik som visade att åtminstone en grav har funnits på platsen, men som sedan odlats bort. Graven anlades under övergången mellan romersk järnålder och folkvandringstid.

Vi kan inte med lika stor säkerhet säga att det rörde sig om en grav i det södra området. Det mänskliga brända benfragmentet som påträffades vid 2019 års förundersökning daterades dock till folkvandringstid–vendeltid.

Inga fler antikvariska insatser krävs inom de båda förundersökningsytorna.

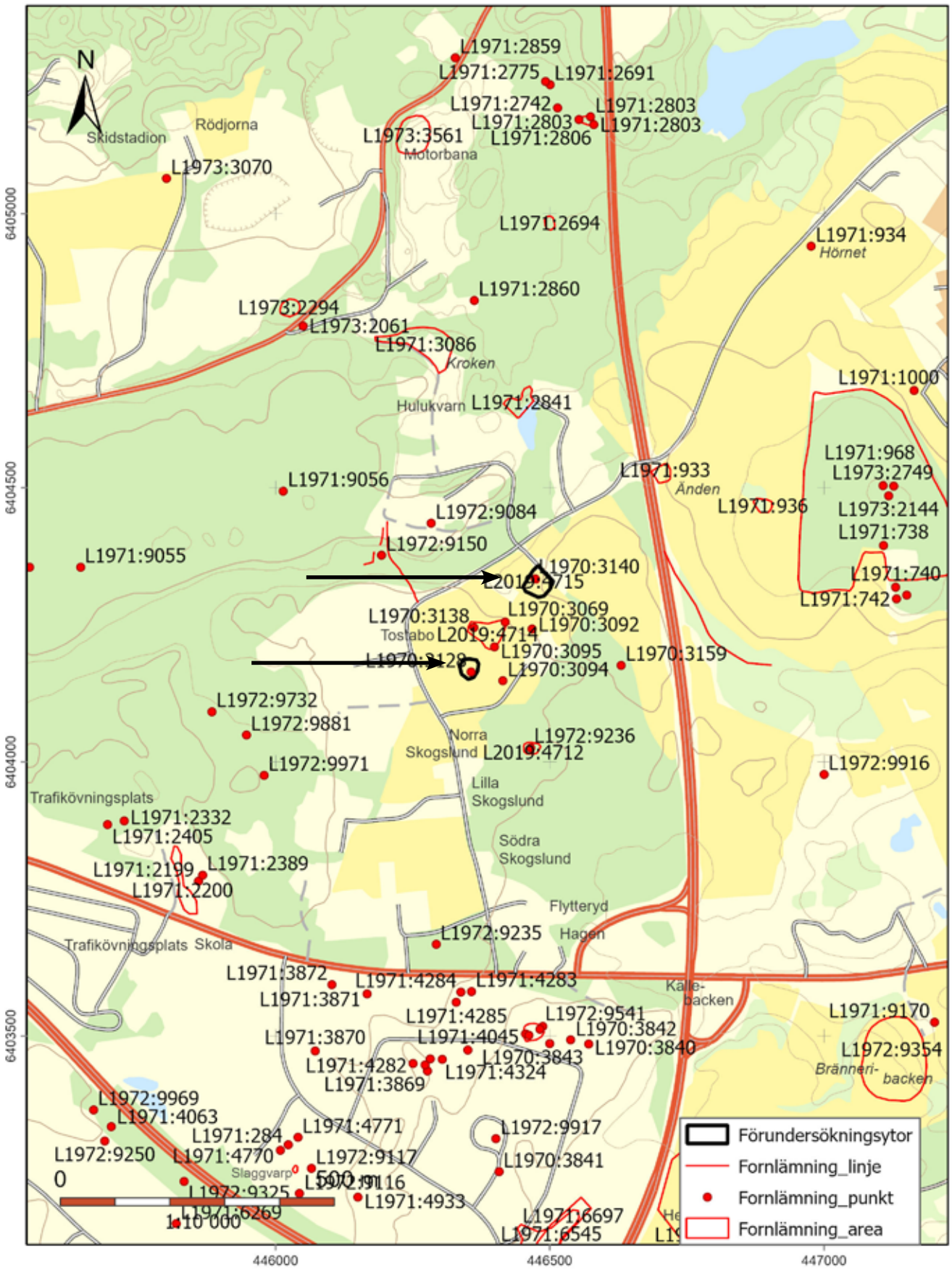

Figur 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 63E 7cN. Skala 1:10 000.

Inledning

I maj 2023 genomförde Jönköpings läns museum en kompletterande förundersökning inom fastigheten Hedenstorp 1:4 Sandseryds socken i Jönköpings kommun. De aktuella lämningarna för undersökningen var boplatslämning övrig L1970:3128 och härd L1970:3140/L2019:4715. En förundersökning hade gjorts på platsen tidigare, men då det vid rapportarbetet efter den visade sig att det inom dessa fornlämningsområden fanns brända ben från människa beslutades att en komplettering av den tidigare förundersökningen skulle ske.

Beställare av uppdragen var Jönköpings kommun, Tekniska kontoret. Ansvarig för fält- och rapportarbete var Anna Ödeén, antikvarie vid Jönköpings läns museum. Den aktuella förundersökningsytan var 2 800 m^2.

Målsättning och metod

Syftet med förundersökningen var att avgränsa, datera och karaktärisera fornlämningarna. Detta hade till stor del gjorts inom den tidigare förundersökningen, men de brända benen från människa som pekade mot att det kunde finnas bortodlade gravar inom ytorna förändrade förutsättningarna och större ytor behövde öppnas upp samt mer av matjorden gås igenom för att säkerställa att inga under mark dolda gravar fanns i området.

Det var två ytor som skulle förundersökas, som vidare benämns södra och norra området. Inom södra området låg L1970:3128 och i det norra området L1970:3140 samt L2019:4715 (figur 1).

Metoderna som användes vi förundersökningen var metalldetektering, grävning av provrutor samt avbaning av matjordslagret med hjälp av grävmaskin. Den första insatsen som gjordes var ett dagsverke metalldetektering. Det genomfördes av arkeologer från Jönköpings läns museum tillsammans med Niklas Olsson från SMF (Svenska metallsökarföreningen). Under det resterande fält-

Figur 2. Lotten metalldetekterar i det södra området.

Figur 3. Jörgen handrensar ytan där spjutspetsen, keramiken och de brända benen påträffades.

arbetet användes även fortsatt metalldetektor och framförallt vid avbaning av matjorden.

Provrutor grävdes därefter för hand och allt material sållades. Därefter gjordes en avbaning av större områden med hjälp av grävmaskin tillsammans med handrensning. I norra området handrensades till exempel en större yta efter att fynd gjordes vid avbaningen. Alla rutor och schakt mättes in med hjälp av nätverks RTK. Fynden kopplades till respektive ruta i vilken de påträffades medan de lösfynd som gjordes mättes in separat.

Topografi

Området ligger väster om Jönköping och 220 till 230 meter över havet. Det utgörs av ett kuperat landskap med insprängda, sankare partier. Endast 100 meter norr om de här aktuella områdena rinner Dunkehallaån på sin väg ner mot Vättern. Båda ytorna låg i

Figur 4. Exempel på hur urlakningslagret såg ut inom det norra området. Här syns också de djurgångar som förekom rikligt där.

åkermark, vilken var nysådd när arbetet påbörjades och där sedan säden började titta upp vid fältarbetets slut. Jordmånen bestod av brun, något humös sand. Det fanns också inslag av sten och grus, främst i det södra området. Matjordslagret var 0,3–0,6 meter tjockt. Främst i det norra området, där det var mer sand, fanns i botten mot den sterila undergrunden ett urlakningslager med mycket djurgångar (figur 4). Detta var något som vi kunde konstatera även vid den tidigare förundersökningen.

Berggrunden i området utgörs av Barnarpsgranit.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Denna del av Sandseryds socken och Hedenstorpsområdet präglas framförallt av lämningar från järnålder. Söder och sydväst om det aktuella förundersökningsområdet har ett flertal gravar från romersk järnålder till folkvandringstid samt blästplatser från yngre järnålder och medeltid undersökts. Söderut har också lämningarna efter Hedenstorps gamla bytomt undersökts.

I det direkta närområdet och utmed Dunkehallaån finns en kvarnlämning, L1972:9575 samt spår efter äldre vägar, L1972:9176 och L1972:9149, varav den senare har förbindelse med kvarnen (figur 1).

Omkring 400 meter västerut finns tre kolningsgropar registrerade, L1972:9732, 9881 och 9971. Dessa är kännetecknande för området som har ett flertal kolningsanläggningar registrerade. Kolningsgroparna kan sättas samman med lågteknisk järnframställning som har pågått inom ett stort område från Sandseryd i norr till Månsarp i söder under vikingatid och tidig medeltid. Vid den tidigare förundersökningen påträffades två ”nya” kolningsgropar (Ödeén 2020). I övrigt påträffades anläggningar som kan kopplas till boplatser som härdar och kokgropar. De låg tidsmässigt med en tyngdpunkt i romersk järnålder, men även en kokgrop från mellersta bronsålder och en från övergången förromersk järnålder-romersk järnålder undersöktes.

Som nämns ovan finns också ett flertal gravar i närområdet. Närmast och 500 meter österut ligger en hög, L1972:9916 och omkring 500 meter söderut har ett grav- och boplatsområde, L1972:9461, undersökts under 1990-tal. Söder om dessa gravar sträcker sig en drygt 200 meter lång rad med härdar, så långt vi vet nu 34 stycken, L1971:6545 (Haglund 2019). Dessa tolkas ha haft en ceremoniell betydelse. Härdraden ligger i nord-sydlig riktning och avslutas i söder av ännu en gravgrupp, L1972:9306 och 9382. Den stensättning som var aktuell i den tidigare förundersökningen, och som då visade sig vara ett mindre gravfält, ligger i fortsatt rak nord-sydlig linje med de ovan nämnda gravarna och härdarna.

Ortnamnet Hedenstorp nämns första gången i de historiska källorna 1345 och skrivs då *Hidinstorp,* där förleden är ur mansnamnet *Hidhin* och efterleden *torp* är i betydelse nybygge. Ortnamnet Åsen

nämns första gången 1421 och skrivs *Aasenom* med betydelsen ås eller höjdsträckning (Agertz 2008).

Tidigare undersökningar

I det aktuella området har, som nämns ovan, en förundersökning genomförts tidigare (Ödeén 2020). Den gjordes 2019 och föregicks i sin tur av en arkeologisk utredning (Nordman 2015).

Resultat

Metalldetekteringen

De två förundersökningsytorna metalldetekterades inledningsvis och ett antal fynd gjordes vid den insatsen, vilka främst var av sentida slag. Även något äldre fynd gjordes dock, som ett knivslidebeslag F31–32. Det hittades alltså i två delar, med drygt 5 meters mellanrum.

Under följande fältarbete skedde detektering kontinuerligt, då bland annat knappen F35 hittades (se kapitlet Fynd).

Provrutsgrävningen

Sammanlagt grävdes 27 provrutor som var 1 × 1 meter i storlek och materialet i dessa sållades (figur 5 och 7–8). Djupet på rutorna skiljde sig åt från omkring 0,3 meter till som djupast 0,7 meter, främst i det norra området. Vi valde att först och främst lägga rutorna intill de ytor där de brända benen från människa framkom vid den tidigare förundersökningen 2019, för att på så vis få fram en avgränsning. Därefter grävdes provrutor även i övriga förundersökningsområdet.

Vid provrutsgrävningen kunde också konstateras att det även nu var i de rutor som låg närmast anläggningarna med brända ben från 2019:s förundersökning som flest brända ben och keramik framkom (figur 7–8).

Figur 5. Mikael och Annie gräver provrutor.

Figur 6. Plan som visar hur de båda förundersökningsytorna låg i förhållande till varandra samt hur schakten från 2019 och 2023 års insatser har lagts.

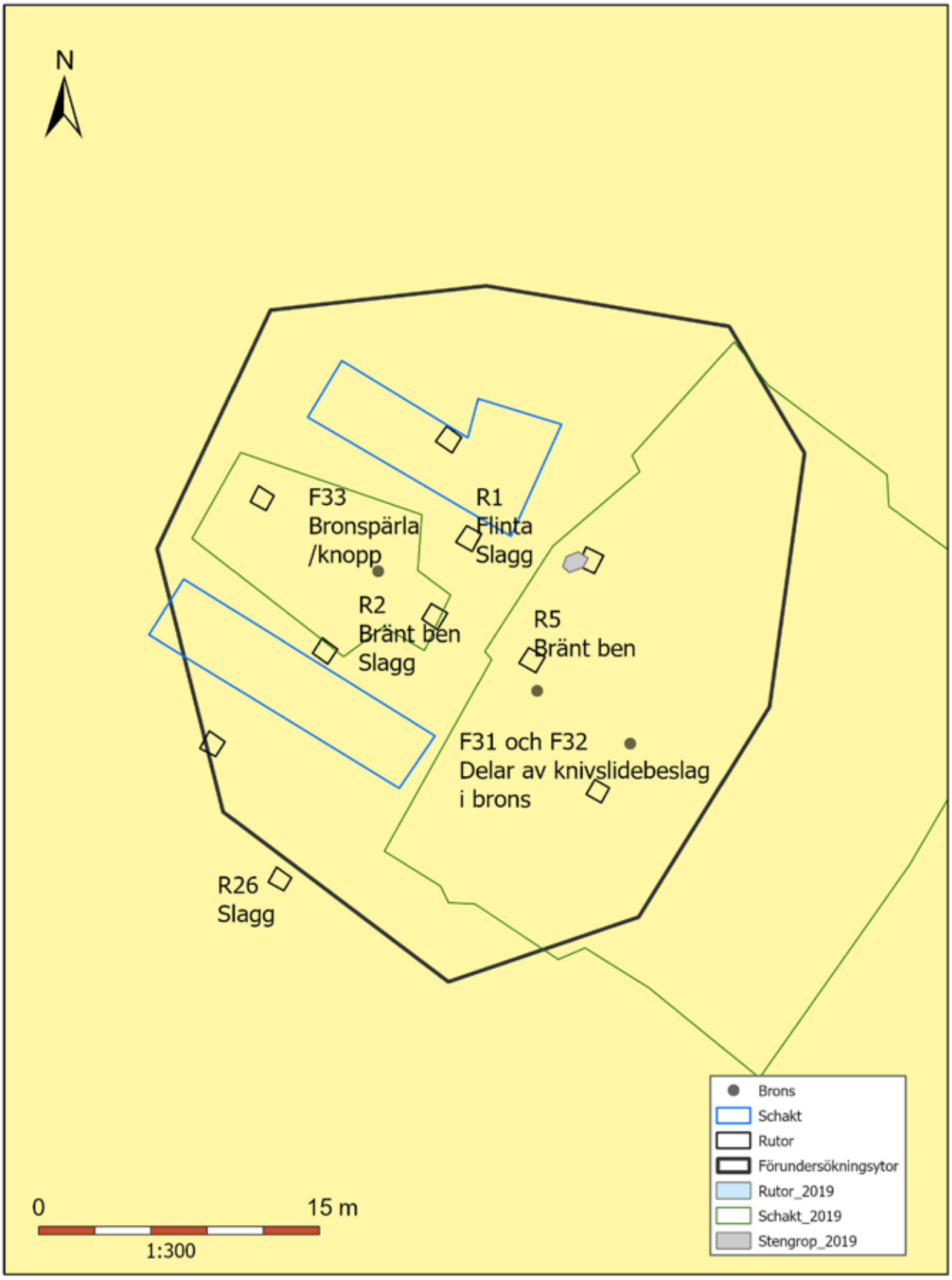

Figur 7. Plan som visar det södra området, dess schakt, provrutor och fyndens spridning.

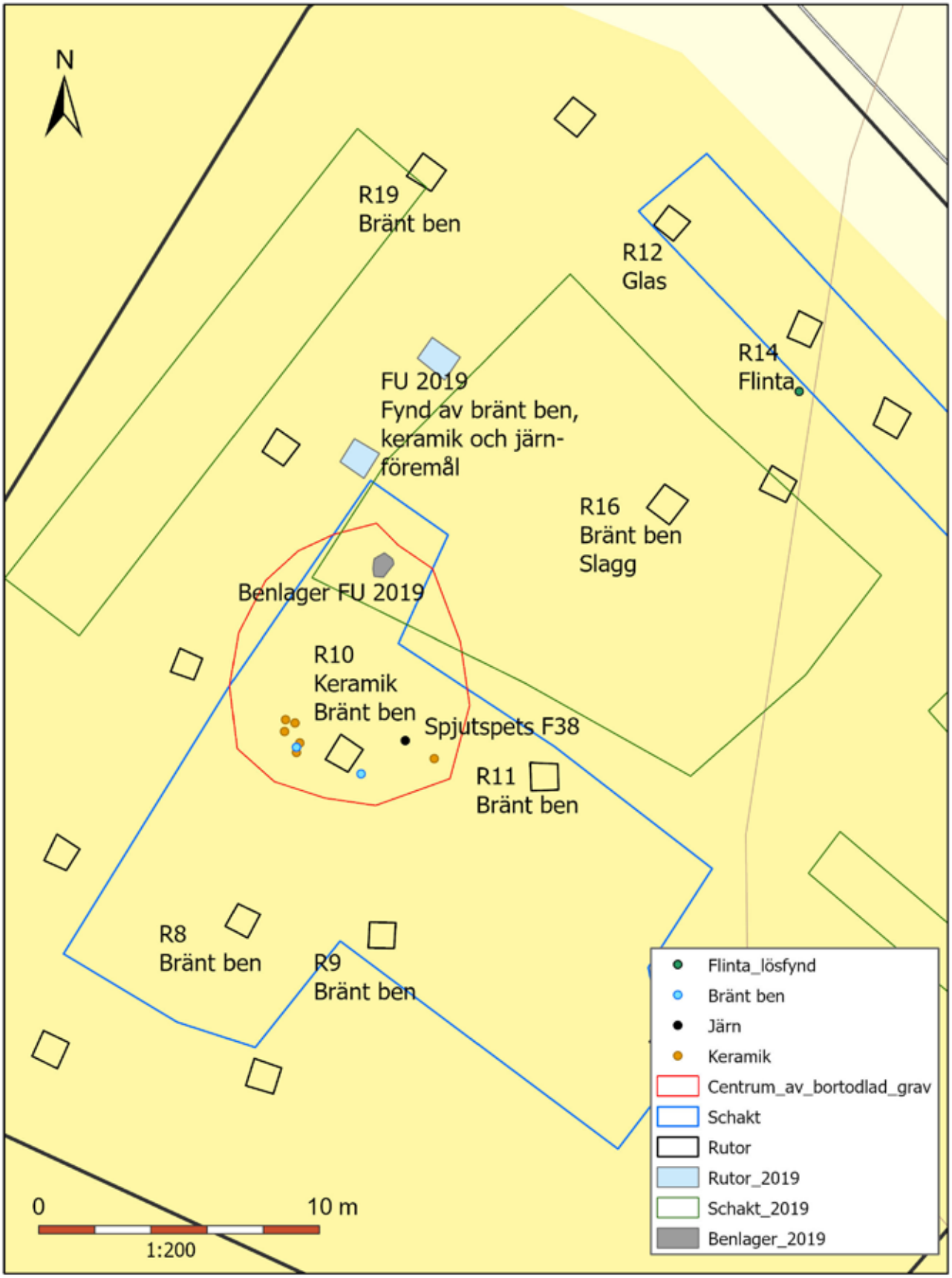

Figur 8. Plan som visar det norra området, dess schakt, provrutor och fyndens spridning.

Som nämns i kapitlet Topografi fanns i det norra området ett urlakningslager i botten av matjordslagret som gick ner i den sandiga alven. Inom det som vi bedömer är området för en bortodlad grav kunde också ben och keramik delvis samlas in i djurgångar i detta urlakningslager. Detta var fallet både vid förundersökningen 2019 och den som gjordes 2023.

Avbaningen med maskin

Efter att provrutsgrävningen var avklarad schaktades större ytor av med grävmaskin tillsammans med rensning av ytan för hand. Vi valde att endast öppna upp de ytor som inte varit uppschaktade tidigare (figur 7–8).

I det södra området framkom inga anläggningar eller fynd vid det arbetet. I det norra kunde vi däremot ta tillvara både brända ben och keramik i botten av matjordslagret (figur 8). Där påträffades också en pilspets i järn, nedstucken i sanden, se kapitlet ”Fynd”. Där dessa iakttagelser gjordes valde vi att inte arbeta vidare med grävmaskinen utan rensade istället ytan för hand, för att inte av misstag schakta bort några fynd.

En bortodlad grav

Trots att vi endast har fragmenten bevarade kan vi med största sannolikhet säga att vi har spåren efter en äldre järnåldersgrav inom det norra förundersökningsområdet. Det som talar för det är dels de brända benen, av vilka några (från både 2019 och 2023 års förundersökningar) har kunnat fastställas var från människa, dels den förhistoriska keramiken tillsammans med fyndet av en nedstucken spjutspets från romersk järnålder. Även de brända benen från människa daterades till sen romersk järnålder–folkvandringstid, se nedan. De visar på att det bör ha varit en brandgrav som legat på platsen. Ibland förekommer spridda brända ben även i skelettgravar, men i detta fallet har vi en relativt sammanhållen datering av fynd och brända ben.

Utifrån de fynd vi gjort vid de båda förundersökningarna har vi gjort en bedömning inom vilken yta graven bör ha legat (figur 8).

Intressant i det här sammanhanget är att graven hänger ihop med och är en fortsättning på den rad av gravar som finns i Hedenstorpsområdet (figur 9). Den som vi fann med den nedstuckna spjutspetsen är alltså den nordligaste, L2023:2313. Söder om ligger gravfältet L2019:4712, söder om det fortsätter det med ett undersökta områden med gravar L1972:9461 och en stensättning L1972:9917. Därefter har vi den linje med härdar som nämndes i ”Fornlämnings- och kulturmiljö” L1971:6545. Söder om dessa kommer i en följd söderut; gravgrupp L1972:9381 med flera, gravgrupp L1972:9950 med flera och längst i söder gravfältet L1972:9542. Utifrån utseende och de undersökningsresultat som finns ligger gravarna främst i romersk järnålder till folkvandrings-

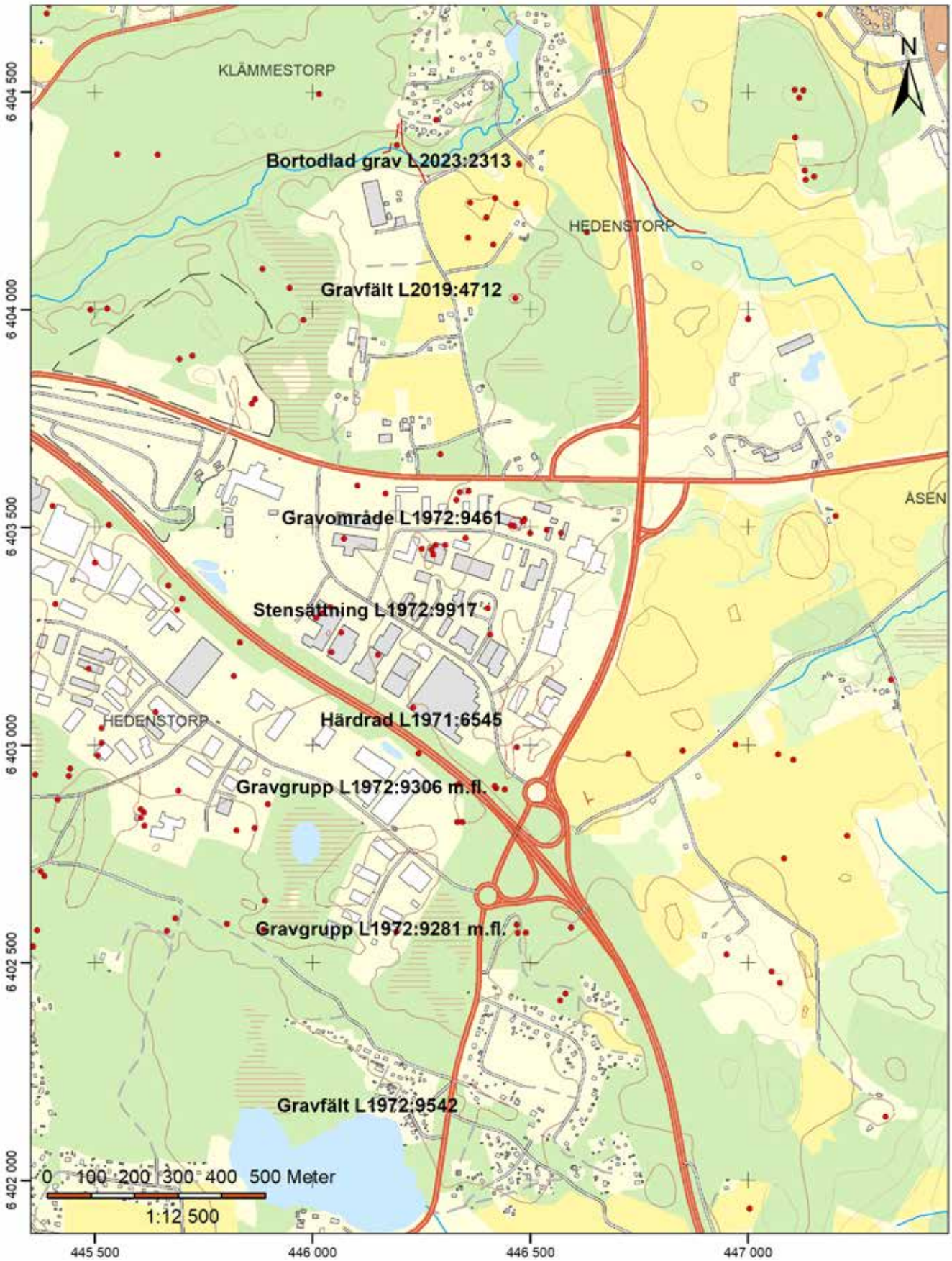

Figur 9. Karta som visar de gravar som nämns i texten och som ligger på en rad i nord-sydlig riktning.

tid, men givetvis kan det även finnas äldre och yngre inslag.

Vid 2019 års förundersökning framkom dessutom en grop med stenar i vilken vi också fann bränt ben från människa inom det södra området (figur 7). Där är dock förhållandena något annorlunda eftersom det är det enda gravindikerande spår som vi har hittat. Inom föreliggande arbetet detekterades området nogsamt och tio provrutor grävdes, utan att vi fann fler fynd som pekar mot förhistoriska gravar. Det framkom ytterligare två fragment bränt ben (F17 och F22) men de var för små för att säkerställa arten på. Det är dock inte omöjligt att det har funnits fler gravar i området, men att de genom århundraden av brukande av marken har försvunnit.

Sammantaget kan vi alltså konstatera att i det norra området har vi säkra spår på att det har legat en förhistorisk grav, men att vi i det södra området inte med lika stor säkerhet kan säga att så är fallet.

Analyser

^{14}C-analys

Vi valde att datera två bitar bränt ben från den tidigare förundersökningen tillsammans med ett från föreliggande. Anledningen till att det inte gjordes 2019 var att det blev något av en överraskning för oss att det var mänskliga kvarlevor vi hade fragmenten av eftersom vi inte kunde se andra direkta gravindikationer. Därför valde vi att vid det tillfället inte prioriterad dateringen av dem. Nedanstående dateringar är med 2 sigmas och 95,4 % säkerhet.

De tre bitar vi sände för analys var från en stenfylld grop, A18 (Ua-79191) och från ett benlager, A3 (Ua-79190), från förundersökningen 2019. Stengropen låg inom det södra området i föreliggande rapport och benlagret låg inom det norra området (figur 7–8). Förutom dessa sände vi också ett lösfynd från 2023 års förundersökning, F13 (Ua-79192). Vi hade tyvärr inga klara anläggningar att knyta fynden till vid den förundersökningen, de låg alla spridda över en större yta och i övergången mellan matjord och underliggande grund i det urlakningslager som har beskrivits ovan (figur 4).

Analysen visar på relativt sammanhållna dateringar. Benet från stengropen i det södra området daterades till 431–579 e.Kr. det vill säga folkvandringstid och på gränsen in i vendeltid. Benet från benlagret, inom norra området och den yta som vi bedömt bör inrymma den bortodlade graven, daterades till 408–539 e.Kr. också folkvandringstid. Slutligen det lösfynd som gjordes under 2023 års förundersökning, som också är från ytan av den bortodlade graven, vilket fick en något äldre datering; 263–536 e.Kr. vilket innebär senare delen av romersk järnålder och in i folkvandringstid.

Tillsammans med spjutspetsen, som utifrån sitt utseende hör hemma i yngre romersk järnålder, bör den bortodlade graven alltså var anlagd under perioden senare delen av romersk järnålder och in i folkvandringstid.

Figur 10. Spjutspetsen, som den stod nedstucken i den underliggande sanden, vid fyndtillfället.

Osteologisk analys

Som går att utläsa av diagrammet från den osteologiska analysen i bilaga 3 var det endast mindre fragment brända ben som vi hittade vid förundersökningen. Det gjorde det också svårt att fastställa från vilken art benen härstammade, mer än att det rörde sig om däggdjur. Ett undantag var F13, som var från människa och som därför sändes för datering.

Fynd

Pilspetsen

I samband med avbaningen av det norra området framkom en spjutspets i järn. Det var endast den övre delen av holken som syntes ovan markytan, resten av spjutspetsen stod vertikalt nedstucken i sanden (figur 10).

För att försöka typbestämma spjutspetsen har en jämförelse gjorts med de spjutspetsar som finns upptagna i Illkjaers verk om krigsbytesoffret i Illerup Ådal (Illkjaer 1990). För att datera vapenfynden från plats har Illkjaer gått igenom 850 vapengravar från Skandinavien, Finland och Polen och verket innehåller en omfattande typologi för tidsperioden 200–500 e.Kr. som jag använt mig av.

Dessutom har Påvel Nicklassons avhandling *Svärdet ljuger inte* studerats tillsammans med äldre litteratur som Sahlströms genomgångar om fornminnen i Västergötland och Oxenstiernas om äldre

Figur 11. Spjutspetsen efter konservering. Foto: Max Jahrehorn, Oxider AB.

järnålder i Östergötland. De yngre verken hämtar dock uppgifter från de äldre och Nicklasson använder sig av Illkjares typologi och dateringar. Genomgången har gjorts för att få en överblick över liknande spjutspetsfynd som gjorts i närområdet, vilket här inbegriper Västergöland, Östergötland och Småland (figur 12). Tyvärr har det inte funnits möjlighet att gräva djupare i arkiven. Det har inte heller gått att koppla samman de olika fyndplatserna med eventuella registrerade fyndplatser i Fornsök, även om det i vissa fall har funnits en bra lägesbeskrivning i den äldre litteraturen. Tillsammans anser jag dock att ovan nämnda litteratur ger en god bild av liknande spjutspetsfynd från romersk järnålder–folkvandringstid i närområdet.

Enligt Illkjaers typologi bör spjutspetsen från Skogslund höra till typ 5. Eftersom den yttersta spetsen har gått av och vi därför inte vet hur lång den delen från början har varit kan vi också räkna typ 3 och 6 som likartade (figur 11).

Spjutspets typ 5, daterad till 210–220 e.Kr.

Typ 5 har hittats i Granby, strax öster om Vadstena i Östergötland och i Storegården, som ligger i Karleby socken i Västergötland (figur 12). I övrigt är fynden från främst från Öland och Gotland, sammanlagt tar Illkjaer upp 14 fund av typ 5-spjutspetsen.

I Granby efterundersöktes en skelettgrav i ett röse, det var en rik grav som även innehöll ett svärd, sköldbucklor, flera spjut- och lansspetsar, en bronskittel av östlandstyp, spelbricka med mera (Oxenstierna 1958).

Gällande spjutspetsen från Storegården i Karleby, som ligger strax öster om Falköping, rörde det sig om ett lösfynd och det har inte gått att hitta detaljer kring hur den hittades.

Spjutspets typ 3, daterad till 150–260 e.Kr.

Av typ 3-spjutspetsar tar Illkjaer upp 23 fynd, varav drygt hälften är från Norge och resten är spridda från Sundsvall i norr till Bornholm i söder. Det är däremot endast två fyndplatser inom de landskap som tas upp här och båda ligger i samma socken, Varola,

Figur 12. Karta som visar fynd av liknande spjutspetsar till den i Skogslund, det vill säga Illkjaers typ 3, 5 och 6. Kartan visar endast fynd från de närliggande landskapen Småland, Västergötland och Östergötland.

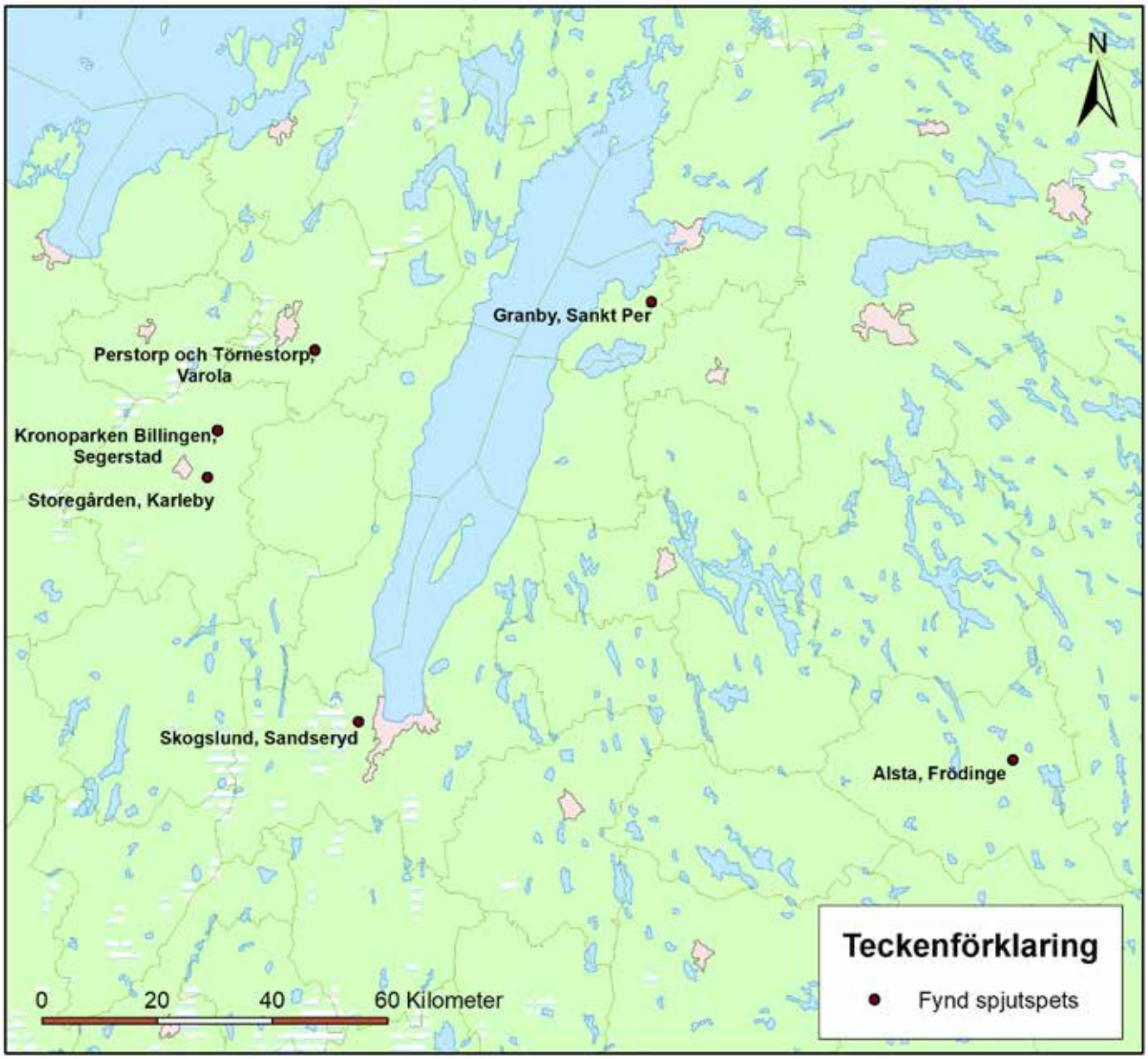

strax sydöst om Skövde (figur 12).

Däremot är det sammanlagt närmare 10 fynd från dessa båda platser och när man försöker reda ut vilka som har hittats var är det knivigt. Fyndplatserna har också olika namn; Perstorp, Pederstorp och Päderstorp samt Törnestorp och Tåddestorp och det rör sig om flera föremålsnummer hos SHM. Dessutom är flera av fynden från privata samlingar där flera föremålstyper tenderar att ”bakas ihop”.

Sammantaget och utifrån den information som Sahlström ger i *Kåkind härads fornminnen* har dock några av spjutspetsarna påträffats när man undersökte ett röse (Sahlström 1928, SHM Inv. nr:4840). Några påträffades i en hög och finns numera på Skara museum. Ytterligare några av fynden gjordes ”i en kulle” (SHM 5464). Mest intressant fyndomständighet ur vår synvinkel är fyndet från Pärstorp: *Funna vid en bro å Pärstorps ägor, stående i en ring med spetsarna nedåt* (SHM 4661). Här rör det sig om två spjutspetsar och två lansar. Det bör röra sig om en bro som går över ån Ösan intill gården Perstorp. Samtliga av dessa fynd är gjorda under sent 1800-tal och därför är vissa uppgifter knapphändiga, till exempel om det har rört sig om en brandgrav eller skelettgrav.

Spjutspets typ 6, daterad till 210–260 e.Kr.

Spjutspets typ 6 är den mest förekommande av de tre som tas upp här och den har hittas på 47 platser i Skandinavien, men trots det har endast ett fynd gjorts i Västergötland och ett i Småland (figur 12). I Västergötland är det från Segerstad socken på Billingens västra sluttningar (Sahlström 1931–1932, SHM 1670). Det småländska fyndet är från Alsta i Frödinge socken, strax öster om Vimmerby (SHM 7585).

Det västgötska fyndet gjordes i samband med att man grävde en brunn på Ingefredsgården i Segerstads sockens utmark och spjutspetsen hittades tillsammans med ett svärd, en lans samt guldtråd. Den sistnämnda var hopböjd i form av en öppen ring. Upphittare var soldaten Johan Kjellin och bonden Andreas Svensson och fynden löstes in 1851 till ett värde av 13 riksdaler, 16 skilling banco.

Den småländska spjutspetsen i Alsta hittades tillsammans med två lansspetsar *vid borttagandet av några smärre sandkullar,* vilket kan innebära högar men det kan också röra sig om ett lösfynd.

Båda fynden är gjorda under 1800-tal och även här saknas närmare uppgifter om fyndplats och fyndomständigheter.

Sammanfattning

Sammanfattningavis kan vi, utifrån dessa fynd av liknande spjutspetsar se, att ett kommer från Östergötland, ett från östra delen av Småland och övriga från Västergötland och i området mellan Skövde och Falköping. De är daterade till perioden 150 till 260 e.Kr. vilket är senare delen av romersk järnålder.

När det gäller fyndomständigheterna är de något knapphändiga

eftersom samtliga är 100 år eller äldre. Ett undantag är skelettgraven i röset i Granby som efterundersöktes 1914 och som också är den rikaste graven som tas upp här. I övrigt har de påträffats i både rösen och högar, om det rör sig om skelett- eller brandgravar är oklart. Mest intressant i en jämförelse med den nedstuckna spjutspetsen vid Skogslund är uppgiften om flera nedstuckna spjut- och lansspetsar som påträffades vid en bro i Varola socken sydöst om Skövde.

Spjutspetsar nedstuckna i gravar

Att vapen har stuckits ner/ställts vertikalt i förhistoriska gravar är inte helt ovanligt. Vid en sökning kring ämnet visar det sig dock att det främst rör sig om vikingatida gravar. Andreas Nordberg behandlar till exempel frågan i en artikel i Fornvännen (Nordberg 2002). Trots att det inte stämmer helt överens tidsmässigt anser jag att vi kan använda oss av de tankegångar han tar upp om anledningen till den här placeringen av vapnen. Nordberg skriver om de ritualer som skedde vid begravningen av en anhörig och hur de kan delas in i tre olika faser; den första ritualen som skiljde den som dött från resten av gruppen, den andra som förbereder människan för dess nya existens och den tredje, sista ritualen, som handlade om att få den som dött att upptas bland de döda och att föras över till den andra världen. Det är alltså främst den tredje fasen som vi kan se i det arkeologiska materialet (Nordberg 2002). Enligt Nordberg har ingen fördjupad studie av seden gjorts, men han tar upp några exempel främst från vikingatid i Mälardalen och Åland.

Det finns dock några undantag som ligger Skogslunds-fyndet tidsmässigt närmare. Ett av dem ligger geografiskt nära Skogslund och det gäller fynden i två stensättningar som undersöktes strax intill Sagaholmshögen på Ljungarum i Jönköping (Nordberg 2002 och där anförd referens). Sagaholmshögen är en storhög från äldre bronsålder men gravarna intill har daterats till 350–500 e.Kr. och stämmer därför tidsmässigt väl överens med spjutspetsen som behandlas i föreliggande rapport. I sanden under stensättningarna vid Sagaholm var, tillsammans med urnor med brända ben, en kniv, en sax och en arbetsyxa nedstuckna. Nordberg påpekar dock dels skillnaden i tid gentemot övriga gravar han tar upp, dels att det här inte rör sig om regelrätta vapen utan mer vardagliga verktyg.

I och med det kommer vi in på en annan föreställning gällande järnföremål nedstuckna i gravar, den att de skulle förhindra den döda att gå igen och att binda den som begravts vid graven. Detta är en vanligt förekommande sed även under historisk tid. De föremål man då använt sig av är spetsiga och vassa, som man kunnat skära och sticka sig på (Helander 2009 och där anförd referens).

Ännu en tolkning av varför man valt att ställa vapen vertikalt i gravar finns från Säby, Norrsunda socken i Uppland där man fann ett nedstucket svärd under en vikingatida grav (Andersson och Hållans 1997). Under graven låg tidigare ett harg, ett fornsvenskt

ord för kultplats. Harget hade gått ur bruk efter att använts under en längre tid. Tolkningen som gjordes vid det här fyndet var att det rörde sig om en markering över ett avslut, kanske under en stor förändring i ett samhälle.

De paralleller som jag, efter en översiktlig sökning funnit är alltså främst vikingatida, men förutom fynden vid Sagaholm som låg i tiden romersk järnålder–vikingatid finns ytterligare ett fynd värt att nämna. Det gäller en scramasax, det vill säga en eneggad huggkniv, som hittades under ett brandlager i en grav i Skälstad i Norrköping (Helander 2009). Fyndet är daterat till vendeltid.

De fynd som bäst överensstämmer med spjutspetsen i Skogslund är dock de som gjordes i Varola socken, öster om Skövde, strax intill en bro och som nämns ovan. Där påträffades två likartade spjutspetsar från romersk järnålder tillsammans med två lansspetsar. Fyndet gjordes under sent 1800-tal och om det fanns fler fynd eller andra omständigheter som indikerar att det rörde sig om borttagna gravar kan tyvärr inte utläsas av den uppgifter som finns (SHM 4661). Här kan man dock tänka sig att närheten till en bro eller eventuellt ett vadställe kan spela en roll i sammanhanget.

Slutligen tar Nordberg upp vapnens innebörd som symbol för status och makt och kopplingen till Oden. Oden förknippas främst med yngre järnålder, men det finns fynd som visar att han var en del av Skandinavisk religion redan under äldre järnålder. Exempel på relativt nya fynd som pekar mot det är i fynd av brakteater i Vindelev, Danmark (The Past) och fyndet av en bronsmask i Hellvi socken på Gotland (European Journal of Archaeology). Gällande det sistnämnda fyndet finns en teori om att masken har använts som en symbol för Oden, här ska dock påpekas att den är omtvistad. Icke desto mindre är det sannolikt att seden att sticka eller slå ner vapen i gravar visar på en omtanke om de avlidna. Man ville försäkra sig om att de döda skulle få en ”ärorik och förnöjsam tillvaro” i den andra världen (Nordberg 2002).

Figur 13. Knivslidebeslaget, F31 och F32. Föremålen är 5,7 och 5,8 cm långa och om beslaget var helt kan det ha haft en ursprunglig längd runt 12 cm. Intill ligger också F33, en knopp som suttit i änden på en kniv eller eventuellt en pärla i brons.

Knivslidebeslaget

Knivslidebeslaget F31 och F32 hittades med hjälp av metalldetektor och på ett avstånd av omkring 6 meter. Det är dock högst troligt att de hör till samma föremål och att det ursprungligen har varit omkring 12 cm långt. Vi har två tydliga avslut och brottytor som passar samman.

En sökning i digitalt museum tillsammans med rådfrågning av kollegor visar att det bör röra sig om ett beslag från historisk tid. Det är dock inte omöjligt att det går tillbaka till medeltid. Men tanke på föremålets långsmala form bör det ha hört till en kniv eller eventuellt en stickert, som är en typ av dolk.

Keramiken

De keramikskärvor som påträffats under de båda förundersökningarna har varit av det mer vanligt förekommande, något grövre godset, som ofta påträffas i järnålderssammanhang. De vi har hittat har varit utan dekor.

Flintan

Vi hittade tre bitar flinta varav en, F23, utgjordes av ett avslag och bedöms vara från mesolitikum.

Utvärdering av undersökningsplanen

Jönköpings läns museum anser att undersökningen är gjord efter den upprättade undersökningsplanen Vår bedömning är också att inga fler antikvariska insatser krävs.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-5005-2022
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2021-12-23
Jönköpings läns museums dnr:	2022-307
Uppdragsgivare:	Jönköpings kommun
Rapportansvarig:	Anna Ödeén
Rapportgranskning:	Ann-Marie Nordman
Fältansvarig:	Anna Ödeén
Fältpersonal:	Jörgen Gustafsson, Lotten Haglund, Viktoria Johansson (praktikant), Mikael Nordström, Niklas Olsson (metalldetektering), Annie Rosén och Anna Ödeén
Fältarbetstid:	2023-05-08–2023-05-22
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Jönköpings kommun
Socken:	Sandseryds socken
Fastighetsbeteckning:	Hedenstorp 1:4
Koordinater:	N: 6404323 E: 446467
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Undersökningsyta:	2 800 m^2
Fornlämningsnummer:	L1970:3140, L2109:4715 och L1970:3128
Fornlämningstyp:	Grav - uppgift om typ saknas
Tidsperiod:	Romersk järnålder-folkvandringstid
Fynd nr:	JM 56976:1-38
Tidigare undersökningar:	Jönköpings läns museum arkeologisk rapport: 2015:43 och 2020:06

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Historiska museet, Stockholm (SHM)

Historiska museets samlingar: https://mis.historiska.se/mis/sok/sok.asp

Jönköpings läns museum (JLM)

F-Topo. Databas över ortnamn i Jönköpings län

Riksantikvarieämbetet, Stockholm (RAÄ)

Kulturmiljöregistret, Fornsök: https://app.raa.se/open/fornsok/

Referenser på webben

Digitalt museum

Söktjänst med samlingar från ca 300 museer: https://digitaltmuseum.se/

European Journal of Archaeology

Price, Neil och Mortimer, Paul. 2013. An Eye for Odin? Divine Role-Playing in the Age of Sutton Hoo: esearchgate.net/profile/Paul-Mortimer/publication/272248812_An_Eye_for_Odin_Divine_Role-Playing_in_the_Age_of_Sutton_Hoo/links/5881428892851c21ff41fe31/An-Eye-for-Odin-Divine-Role-Playing-in-the-Age-of-Sutton-Hoo.pdf

The Past Ltd

Nätbaserad tidsskrift: https://the-past.com/feature/vindelev-a-warlords-hoard/

Tryckta källor och litteratur

Agertz, Jan. 2008. *Om ortnamn i Jönköpings län. Småländska kulturbilder 2008.* Meddelanden från Jönköpings läns hembygdsförbund och stiftelsen Jönköpings läns museum LXXVII. Jönköping.

Andersson, Kent och Hållans, Ann-Mari. 1997. No trespassing. Physical and mental boundaries in agrarian settlements. Andersson, Hans, Carelli, Peter och Ersgård, Lars (red). *Visions of the past: trends and traditions in Swedish medevial archaeology.* Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 24. Stockholm.

Haglund, Lotten. 2019. *Härdar i Hedenstorp. Arkeologisk undersökning av RAÄ-nr Sandseryd 396, aktivitetsområde med härdar från mellersta järnålder inom fastigheten Hedenstorp 1:3, Sandseryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län.* Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2019:16. Jönköping.

Helander, Christina. 2009. *Scramasax, boplats och gravar i Skälstad. Arkeologisk förundersökning och särskild undersökning. RAÄ 1, 15 och 133, Skälstad 1:2 m.fl. Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län.* Riksantikvarieämbetet. UV Öst rapport 2009:57. Linköping.

Ilkjaer, Jørgen. 1990. *Illerup Ådal 1. Die Lanzen und Speren. Textband.* Jutland Archaeological Society Publications XXV:1. Jysk Arkaeologisk Selbskab. Aarhus University Press. Århus.

– 1990. *Illerup Ådal 2. Die Lanzen und Speren. Taffelband.* Jutland Archaeological Society Publications XXV:2. Jysk Arkaeologisk Selbskab. Aarhus University Press. Århus.

Nicklasson, Påvel. 1997. *Svärdet ljuger inte. Vapenfynd från äldre järnålder på Sveriges fastland.* Acta Archaeologica Lundensia Series Prima in 4 N 22. Stockholm.

Nordberg, Andreas. 2002. *Vertikalt placerade gravar i vikingatida gravar.* Fornvännen. Journal of Swedish antiquarian research 2002:1. Stockholm.

Nordman, Ann-Marie. 2015. *Hedenstorp Nordvästra och Hedenstorp Östra. Arkeologisk utredning inför industrietablering inom Hedenstorp 1:2 m.fl., Sandseryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län.* Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2015:43. Jönköping.

Oxenstierna, Eric Graf. 1958. *Die Ältere Eisenzeit in Östergötland.* Mitt 136 abbildungen. Lidingö.

Sahlström, Karl Esaias, Svensson Hilding och Melin Daniel. 1928. *Kåkinds härads fornminnen.* Skövdeortens Hembygds- och Fornminnesförenings skriftserie N:r 2. Skövde.

Sahlström, Karl Esaias m.fl. 1931–1932. *Gudhems härads fornminnen. Skövdeortens Hembygds- och fornminnesförenings skriftserie N:r 3.* Skövde.

Ödeén, Anna. 2020. *Gravar och boplatslämningar vid Skogslund. Arkeologisk förundersökning av en stensättning RAÄ-nr Sandseryd 4:1 (L1972:9236) och en härd RAÄ-nr Sandseryd 436 (L1970:3069) m.fl. inom fastigheterna Hedenstorp 1:5 och Åsen 1:2, Sandseryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län.* Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2020:06. Jönköping.

Bilaga 1. Fyndtabell

Fnr	Sakord	Material	Vikt	Längd	Bredd	Antal	Beskrivning	Id/ruta	N	E	Z
1	Keramik	Lera	3,5	22	17	1	Även bränt ben, se F16	349	6404322,76	446474,12	222,62
2	Keramik	Lera	1	13	11	1		333	6404323,72	446468,78	222,25
3	Keramik	Lera	7	32	23	1		332	6404324,15	446468,8	222,22
4	Keramik	Lera	8,6	28	21	2		331	6404324,04	446469,15	222,26
5	Keramik	Lera	11,4	30	26	2		330	6404323,31	446469,32	222,25
6	Keramik	Lera	70,9	54	47	8	Även bränt ben, se F12	329	6404322,98	446469,2	222,23
7	Keramik	Lera	6,7	24	17	4		R10	6404333,83	446468,64	222,36
8	Slagg	Slagg	4,5	24	23	1		R2	6404170,38	446350,72	227,79
9	Slagg	Slagg	3,4	23	16	1		R16	6404331,81	446482,41	223,26
10	Slagg	Slagg	17,8	30	23	1		R1	6404174,55	446352,55	227,80
11	Bränt ben	Ben	0,1	8	6	1		350	6404323,17	446469,19	222,22
12	Bränt ben	Ben	0,2	11	6	1	Även keramik, se F6	329	6404322,98	446469,2	222,23
13	Bränt ben	Ben	0,7	15	8	2		351	6404322,23	446471,51	222,43
14	Bränt ben	Ben	0,2	11	6	1		R19	6404343,63	446473,84	222,56
15	Bränt ben	Ben	0,1	10	4	1		R16	6404331,81	446482,41	223,26
16	Bränt ben	Ben	0,2	10	7	1	Även keramik, se F1	349	6404322,76	446474,12	222,62
17	Bränt ben	Ben	0,1	12	5	1		R2	6404170,38	446350,72	227,79
18	Bränt ben	Ben	0,3	10	6	2		R10	6404333,83	446468,64	222,36
19	Bränt ben	Ben	0,3	11	8	2		R11	6404322,94	446470,9	222,70
20	Bränt ben	Ben	0,1	4	4	1		R9	6404316,99	446467,29	222,62
21	Bränt ben	Ben	0,1	10	4	1		R8	6404326,11	446465,29	222,29
22	Bränt ben	Ben	0,1	8	5	1		R5	6404168,06	446355,92	227,89
23	Avslag	Flinta	1,8	32	13	1	Spånliknande avslag med bruksretuscher	R14	6404338,04	446487,29	223,51
24	Övrig flinta	Flinta	3,3	29	21	1	Bränd	R1	6404174,55	446352,55	227,80
25	Avslag	Flinta	0,6	21	12	1	Del av avslag med krusta	Lösfynd	6404335,82	446487,1	223,5
26	Övrig kvarts	Kvarts	2,7	18	10	1		224	6404319,39	446460,84	222,21
27	Utgår, se F34										
28	Slagg	Slagg	7,8	32	22	1		R26	6404156,35	446342,45	227,68
29	Glassmälta	Glas	0,8	10	8	1	Möjligtvis är det en smält glaspärla	R12	6404341,82	446482,56	223,02
30	Oid	-	1,9	24	17	1	Magnetisk	R8	6404326,11	446465,29	222,29
31	Beslag	Brons	9,9	58	21	1	Beslag kring knivslida, hör ihop med F32. Sänd för konservering	352	6404163,59	446361,16	227,91

Fnr	Sakord	Material	Vikt	Längd	Bredd	Antal	Beskrivning	Id/ruta	N	E	Z
32	Beslag	Brons	19,2	57	30	1	Beslag kring knivslida, hör ihop med F31. Sänd för konservering.	353	6404166,43	446356,2	227,88
33	Pärla	Brons	0,4	8	6	1	Rund pärla/knopp av brons med hål. Sänd för konservering.	354	6404172,8	446347,69	227,67
34	Kniv	Järn	14,2	78	17	1	Knivblad, tången saknas	356	6404289,11	446447,99	-
35	Knapp	Cu-leg	2,4	17	8	1	Knapp med ingjutet mönster av sköld.	355	6404308,02	446513,87	-
36	Sölja	Järn	16,8	49	44	1	Kvadratisk sölja	357	6404325,96	446459,92	-
37	Sölja	Järn	6,5	33	30	1	Kvadratisk sölja	358	6404324,22	446483,56	-
38	Spjutspets	Järn	178,6 samt 139,0 efter kons.	232	23	1	Spjutspets med två hullingar. Lång avsmalnande holk med runt tvärsnitt, 23 mm i diam. Spår efter nit som hållt ihop holk och skaft.Har korrosions påväxt. Sänd för konservering. Typologiskt daterad till omkring 200-260 e.Kr och romersk järnålder.	334	6404323,4	446473,08	222,46

Bilaga 2. ^{14}C-analys

UPPSALA UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
http://www.tandemlab.uu.se

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2023-07-18

Anna Ödeén
Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING

Resultat av ^{14}C datering av brända ben från Skogslund, Hedenstorp 1:4, Sandseryds socken, Jönköpings kommun, Småland. (p 5254)

Förbehandling av brända ben:

1. 1.5 % NaOCl tillsatt till det rengjorda och krossade benprovet och blandningen fick stå i rumstemperatur i 48 h.
2. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten.
3. 1 M HAc tillsatt till provet och blandningen fick stå i rumstemperatur i 24 h.
4. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten och intorkat.
5. Lakning med 6 M HCl.
6. Den erhållna CO_2-gasen grafiteras därefter Fe-katalytiskt före mätningen av ^{14}C-innehållet i acceleratorn.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	δ^{13}C‰ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-79190	Dnr 2018-035 I benlager A3	−24,3	1 620 ± 29
Ua-79191	Dnr 2018-035 I stenfylld grop A18	−21,7	1 553 ± 29
Ua-79192	Dnr 2022-307 Lösfynd F13	−18,1	1 651 ± 30

Med vänliga hälsningar

Maximilian Schmidt

Maximilian Schmidt
2023.07.19
14:32:29 +02'00'

Maximillian Schmidt/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

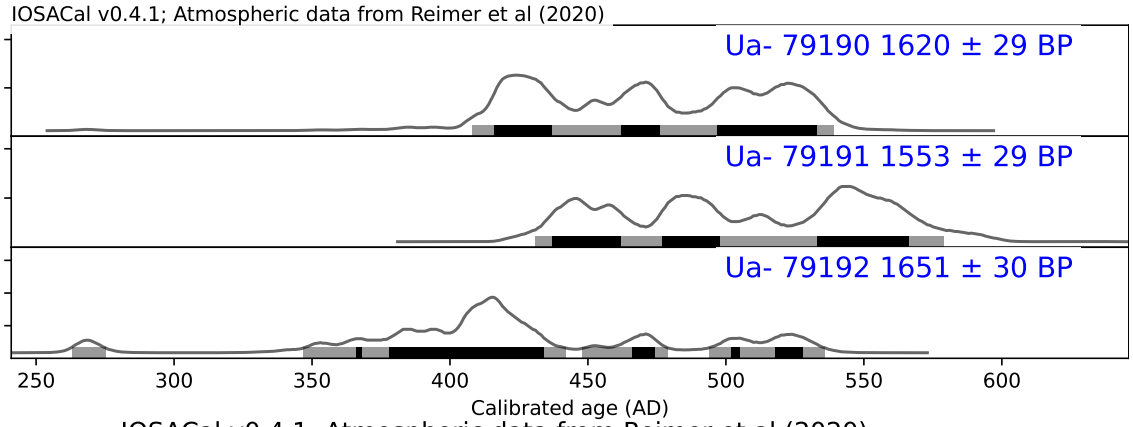

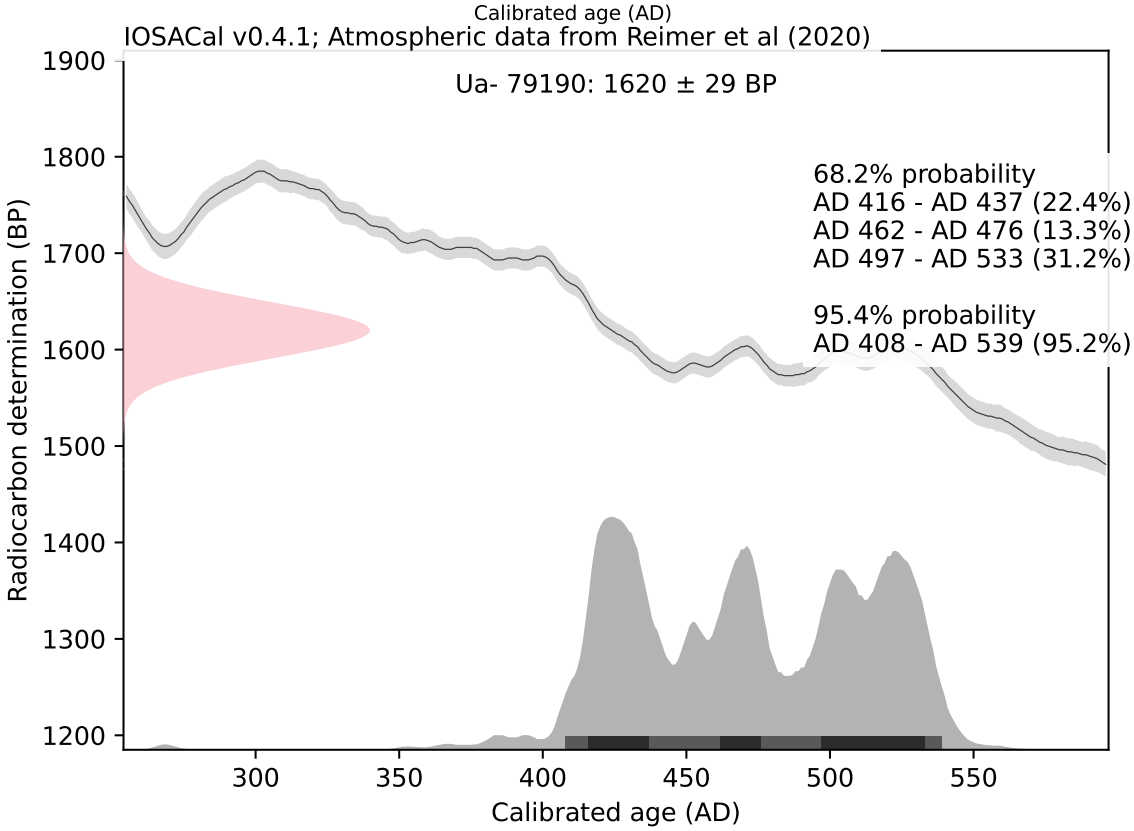

2/3

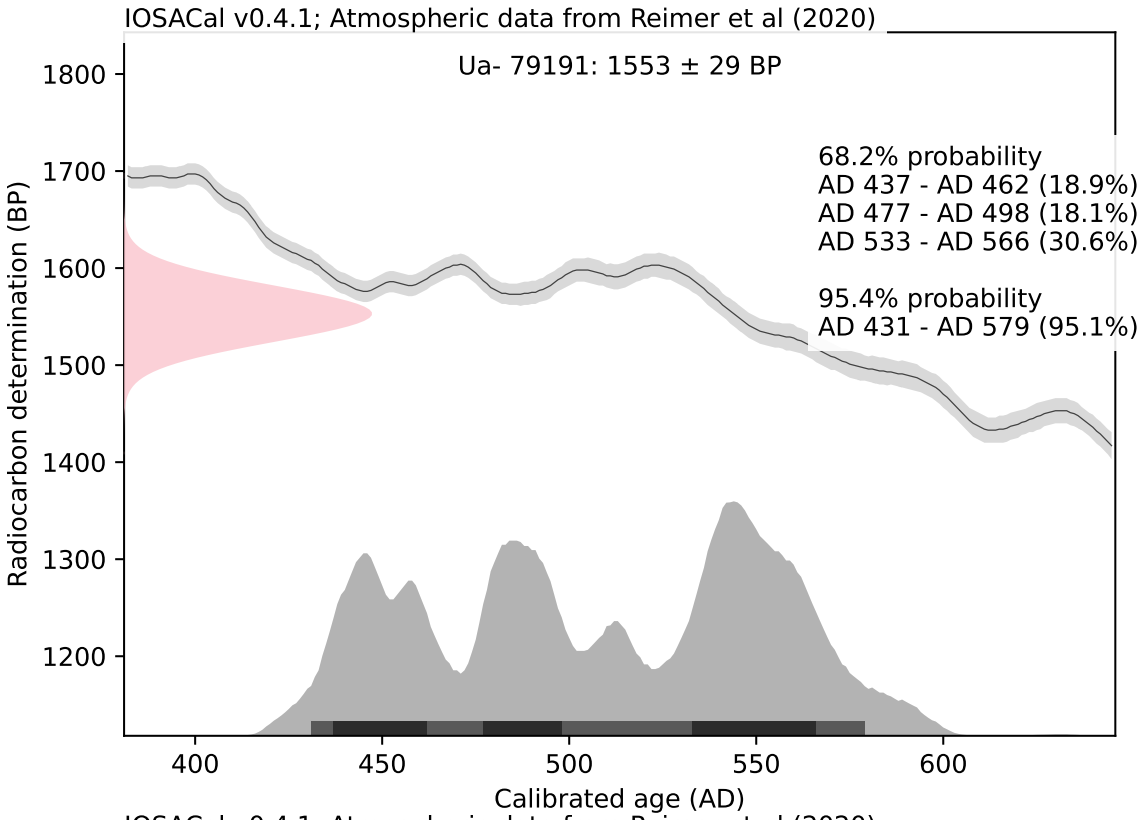
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)
Ua- 79191: 1553 ± 29 BP
68.2% probability
AD 437 - AD 462 (18.9%)
AD 477 - AD 498 (18.1%)
AD 533 - AD 566 (30.6%)
95.4% probability
AD 431 - AD 579 (95.1%)
Radiocarbon determination (BP)
1800
1700
1600
1500
1400
1300
1200
400
450
500
550
600
Calibrated age (AD)

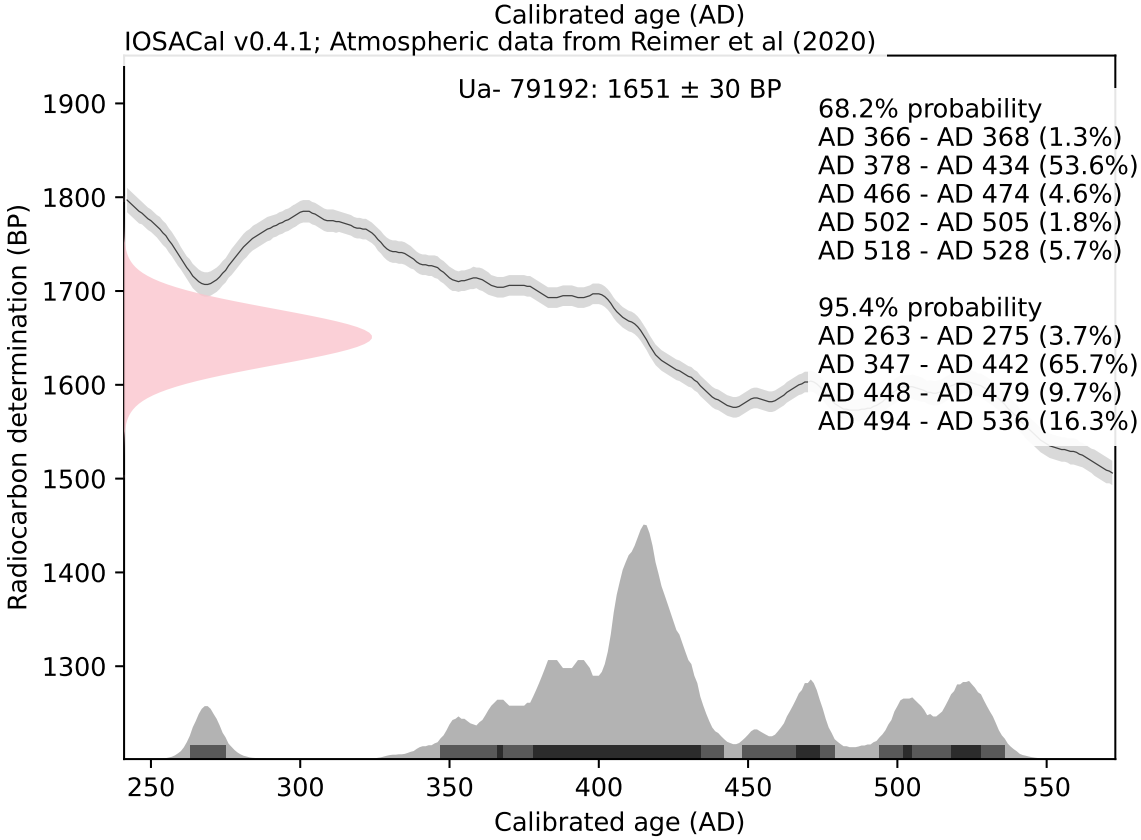
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)
Ua- 79192: 1651 ± 30 BP
68.2% probability
AD 366 - AD 368 (1.3%)
AD 378 - AD 434 (53.6%)
AD 466 - AD 474 (4.6%)
AD 502 - AD 505 (1.8%)
AD 518 - AD 528 (5.7%)
95.4% probability
AD 263 - AD 275 (3.7%)
AD 347 - AD 442 (65.7%)
AD 448 - AD 479 (9.7%)
AD 494 - AD 536 (16.3%)
Radiocarbon determination (BP)
1900
1800
1700
1600
1500
1400
1300
250
300
350
400
450
500
550
Calibrated age (AD)

3/3

Bilaga 3. Osteologisk analys

Metodförklaring:
N: antal fragment
Vikt: vägs i gram
Size - Fragmentsstorlek: fyra storleksklasser, A-D: A=0-0,5 cm, B= 0,5-1, C=1-2 cm, D=>2 cm.
Bränt/obränt: O/B
Förbränningsgrad (F-g): bedömt enligt Stiner et als (1994) sexgradiga skala, grad 6 är den kraftigaste graden av förbränning där benen är helt vita och kalcinerade.
Cortextjocklek (rörbenenskaftets tjocklek) – två klasser. A=<5mm, B=>5mm.
Art: latin
Art 2: svenska
Anatomi: Kranium, Tänder, Ryggrad (alla vert), Bröstkorg (costae+stern), Främre extremitet (Scap, hum, rad/uln), Bakre extremitet (cox, fem, tib/fib), Hand/fot (carpi/tarsi), Metapoder (Mc/Mt), Tåben (alla ph), Rörben (ossa longa), Obest.
Benslag: vilket ben fragmentet representerar, se ovan inom parantes.
Del: De latinska namnen för olika delar av benen används i den grad det är möjligt.

Lnr	Fnr	Kontext	N	Vikt	Size	OB/B	F-G	Ctx	Art	Art 2	Anatomi	Benslag	Del	Kommentar
1	11	ID350	1	0,1	B	B	6	-	Mammalia	Däggdjur	Platt ben	Ossa plana	Fragment	-
2	12	ID329	1	0,2	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	-
3	13	ID351	1	0,7	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	Vittrat.
4	14	19	1	0,2	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	Transversal sprick-bildning.
5	15	16	1	0,1	B	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	Mindre däggdjur.
6	16	ID349	1	0,2	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	Vittrat.
7	17	2	1	0,1	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Obestämt	Obestämt	-	Ev Ossa plana.
8	18	10	2	0,3	B	B	6	-	Mammalia	Däggdjur	Obestämt	Obestämt	-	Vittrat.
9	19	11	1	0	A	B	6	-	Mammalia	Däggdjur	Obestämt	Obestämt	-	-
10	19	11	1	0,3	C	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Bakre extremitet	Tibia	Diafys-fragment	Huggspår.
11	20	9	1	0,1	A	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	-
12	21	8	1	0,1	B	B	6	A	Mammalia	Däggdjur	Rörben	Ossa longa	Diafys-fragment	Vittrat.
13	22	5	1	0,1	B	B	6	-	Mammalia	Däggdjur	Obestämt	Obestämt	-	Vittrat.

I maj 2023 gjorde Jönköpings läns museum en kompletterande förundersökning inom fastigheten Hedenstorp 1:4, belägen strax väster om Jönköping. Anledningen var att det under den första förundersökningen, som gjordes 2019, hittades anläggningar med brända ben från människa och frågeställningen var om det i området kunde finnas bortodlade gravar.

Genom metalldetektering, provrutsgrävning och sökschaktning tillsammans med handrensning gjordes en bedömning att så var fallet. Det var ett fynd av en spjutspets från romersk järnålder tillsammans med brända ben från samma tidsperiod och förhistorisk keramik som visade att åtminstone en grav har funnits på platsen, men som sedan odlats bort. Graven anlades under övergången mellan romersk järnålder och folkvandringstid.

Arkeologisk rapport 2023:28
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM